

Co moje dziecko robi
na YouTube?

Fascynujący YouTube!

Dlaczego moje dziecko spędza tyle czasu na YouTube? Co je tak fascynuje w gwiazdach YouTube? Jakie filmy są modne wśród nastolatków?

YouTube od lat zalicza się do **najpopularniejszych** wśród nastolatków serwisów internetowych. Jako **rodzice** możecie wspierać dziecko w zrozumieniu nieskończonego świata YouTube. Platforma otwiera szerokie **możliwości**, ale też wiąże się z **ryzykiem**. Młodzi ludzie powinni uświadomić sobie, na czym ono polega i nauczyć się, jak się z nimi obchodzić. Dorośli mogą ich w tym wspierać.

YouTube jest częścią koncernu Google i zarabia w dużej mierze na **reklamach**. Korzystanie z platformy jest darmowe, a **zakres tematyczny** ogromny. Kiedyś o dzwonieniu do drzwi obcych domów czy o wkręcaniu ludzi przez telefon opowiadano sobie na żywo, teraz takie żarty,

tzw. **pranki** (z ang. *prank*) – są nagrywane i oglądane przez setki tysięcy ludzi. By nauczyć się czegoś nowego, nie trzeba godzinami wertować książek i instrukcji obsługi. Zamiast tego można oglądać **tutoriale**, z jasnym i przejrzystym instruktażem jak wykonać daną czynność, np. zrobić makijaż, naprawić rower lub zmontować film. **Czelendże** (z ang. *challenge*) to mniej lub bardziej zabawne wyzwania, jak na przykład: „Mój chłopak maluje mnie z związanymi oczami”, które śmieszą wiele osób i motywują do naśladowania.

Znani YouTuberzy i YouTuberki są dla młodego pokolenia **gwiazdami** i mają na swoich fanów ogromny wpływ. Dlatego też często nazywa się ich **influencerami** (z ang. *influence* - wpływ).

Info

Od jakiego wieku dziecko może legalnie korzystać z YouTube'a? Informacje o granicy wieku legalnego korzystania z usług Google znajdą Państwo na stronie: www.tiny.pl/71zfv

Słowniczek YouTube

Influencerzy/influencerki

Osoby, które otwarcie pokazują swoje życie w mediach społecznościowych (np. na YouTube czy Instagramie) i posiadają znaczną liczbę osób obserwujących. Dla swoich fanów są szanowanymi wzorami do naśladowania. W efekcie mogą wywierać duży wpływ na opinie i decyzje zakupowe swoich fanów (po ang. „to influence” oznacza „wpływać”).

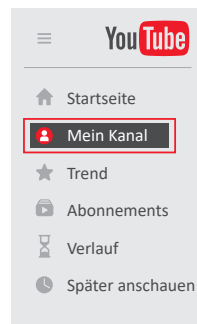

Opis

To opublikowany pod filmem tekst. W tym miejscu YouTuberzy wpisują dodatkowe informacje oraz podają linki do publikacji w mediach społecznościowych i do sklepów internetowych.

Kanał

Na kanale znajdują się wszystkie filmy danej osoby lub organizacji. Kanały można dowolnie nazwać.

Subskrybować/Subskrypcja

Użytkownicy mogą za darmo subskrybować kanały YouTuberów, których filmy chcą regularnie oglądać. Liczba subskrybentów to często stosowany wskaźnik sukcesu danego YouTubera.

Clickbait

Pobudzający i przyciągający uwagę tytuł filmu, miniaturka albo zajawka, które motywują do kliknięcia, np. „Ale sztos! Nie uwierzycie, co mnie wczoraj spotkało!”

Link afiliacyjny

Gdy ktoś zamawia coś klikając w polecony link, na przykład link sklepu online, YouTuber otrzymuje prowizję od tego zakupu. Użytkownicy nie ponoszą jednak w związku z tym żadnych dodatkowych kosztów. Linki tego typu trzeba oznaczyć jako reklamę. Najczęściej znajdują się w opisie pod filmem.

Lokowanie produktu

Wielu YouTuberów dostaje pieniądze za pokazanie pewnych produktów (np. ubrania, które noszą, telefon, którego używają itd.). W przeciwieństwie do telewizji w wielu przypadkach takie lokowanie produktu nie jest w żaden sposób oznaczone.

Odtwarzanie automatyczne

To funkcja, która sprawia, że kolejne filmy wyświetlają się automatycznie. Na YouTube w standardowych ustawieniach funkcja automatycznego odtwarzania jest włączona. Można ją wyłączyć, klikając w ustawienia w wyświetlaczu, a następnie w wyłącznik.

Formaty filmów na YouTube

Czelendź

Wyzwanie, w którym wiele gwiazd YouTube próbuje swoich sił i zachęca fanów do naśladowania (np. jedzenia przez 24 godziny samych zielonych rzeczy, zatańczenia w konkretny sposób).

Haul

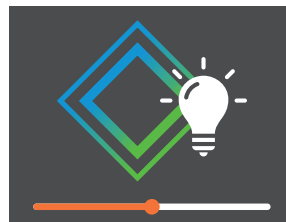
Film pokazujący atrakcyjne, kupione przedmioty np. ubrania („haul“ to po angielsku „tup“ albo „połów“).

Let's Play

W takich filmach przedstawiona jest nagrana rozgrywka na komputerze, konsoli czy telefonie. W tle autor filmu komentuje grę.

Tutorial

Film edukacyjny z dowolnej dziedziny: od majsterkowania, przez przedmioty szkolne, po instrukcje naprawy czy wypełniania zeznań podatkowych.

Prank

Żart, często filmowany w stylu „ukrytej kamery“ (reakcje ludzi na niespodziewane sytuacje) i publikowany online.

Vlog

Filmowy dziennik, w którym YouTuberzy wpuszczają fanów do swojego życia codziennego albo pokazują pewne wydarzenia (na przykład wakacje czy zakup auta).

Jak nastolatki korzystają z YouTube?

Rada

By przekonać się, jakie filmy interesują twoje dziecko, możesz razem z nim korzystać z YouTube i poprosić, żeby wyjaśnił ci, o co chodzi w tej platformie. Przy okazji możecie omówić szanse i ryzyka związane z poszczególnymi formatami (takimi jak tutoriale, pranki itp.).

YouTube'a dają też młodym ludziom **rozeznanie**, w tym, co się nastolatkom podoba, o jakich tematach się rozmawia, jakie stylizacje są modne i jak się ubierać, by być lubianym.

Od filmików o aktualnych trendach w modzie, przez instrukcje majsterkowania, po nagrania rozgrywek w grach – na YouTube znajduje się wszystko, czym interesują się młodzi ludzie. Dlatego platforma ta na co dzień zastępuje im telewizję. Z zasady nastolatki rzadko wrzucają na YouTube własne filmy, za to dużo chętniej oglądają treści publikowane przez innych.

W dużej mierze **YouTuberzy** i **YouTuberki** sami wywołują u młodych ludzi fascynację. Przed kamerą pokazują się jako osoby dostępne i dają widzom wgląd w swoje życie prywatne. W ten sposób widzowie szybko czują, że ich dobrze znają i że są ich **przyjaciółmi**. Oprócz zapewniania rozrywki i przekazywania informacji gwiazdy

Wybór popularnych polskich YouTuberów

Karol „Friz” Wiśniewski

Friz to jeden na najpopularniejszych YouTuberów w Polsce. Popularność zdobył grając w Pokemon Go, a obecnie razem ze swoją ekipą tworzy najpopularniejszy kanał z treściami lifestyle.

4,7 MLN
SUB

Red Lipstick Monster

Kanał prowadzony przez Ewę Grzelakowską-Kostoglu to jeden z najpopularniejszych kanałów *beauty* na polskim Youtube. Autorka kanału znana jest m.in. z aktywnego uczestniczenia w akcjach społecznych dotyczących m.in. hejtu.

1,46 MLN
SUB

AbstrachujeTV

Kanał o tematyce komediowym. Prezentowane na nim treści to głównie skecze przedstawiające naszą rzeczywistość w krzywym zwierciadle.

3,48 MLN
SUB

Z jakimi problematycznymi treściami moje dziecko może się zetknąć na YouTube?

Sceny przemocy i pornografia

Rada: w rozmowach z dzieckiem regularnie pytaj o jego doświadczenia z platformą i pokazuj, jak może sobie radzić sobie z problematycznymi treściami. Na platformie można zgłaszać filmy i kanały pokazujące niepożądane treści. Po zgłoszeniu są one sprawdzane i – jeśli łamią regulamin – są usuwane z YouTube.

Kanały propagujące teorie spiskowe i poglądy ekstremistyczne.

Rada: rozmawiaj z dzieckiem o filmach, które oglądało na YouTube i zachęcaj je do stawiania krytycznych pytań i do przemyśleń na temat przekazu płynącego z poszczególnych filmów. Rozmawiajcie też o tym, czy filmy na YouTube i w ogóle informacje w Internecie zawsze są wiarygodne.

Ideał piękności i stereotypowe wizerunki

Treści o takiej tematyce mogą stanowić problem zwłaszcza dla dziewcząt. Mogą one odnieść wrażenie, że muszą być szczupłe i zawsze idealnie wystylizowane, by być piękne i by czuć się lubiane.

Rada: rozmawiaj z dzieckiem o tym, jak pokazują się gwiazdy YouTube'a i o zagrożeniach płynących z pokazywania ciała w stereotypowym rozumieniu piękna. Pomocne może okazać się zapoznanie się z kanałami, na których YouTuberki przełamują takie stereotypy.

Komercjalizacja i niepoohamowana konsumpcja

Przed filmami, w trakcie i po nich pokazywane są reklamy. YouTuberzy w swoich filmach polecają produkty i mają na sobie drogie markowe ciuchy, a pod filmami publikują linki do sklepów online.

Rada: warto wspólnie przejrzeć filmy w poszukiwaniu tego, co jest reklamą i zadawać krytyczne pytania (np. „Jak zareagować, gdy moje dziecko chce mieć produkty polecane przez gwiazdę YouTube?”).

Hejt i wyzwiska w komentarzach pod filmami

Rada: powinniście wspólnie z dzieckiem ustalić zasady publikowania komentarzy pod filmami i porozmawiać o tym, jak można poradzić sobie, gdy stykamy się z hejtem w komentarzach, oraz gdy ktoś nas obraża na tej platformie. YouTube oferuje między innymi możliwość zgłaszania hejtu w komentarzach.

Jakie możliwości YouTube oferuje mojemu dziecku?

Na YouTube młodzi ludzie znajdują nie tylko zabawne filmiki, ale też wiele **przydatnych informacji**. Istnieje na przykład sporo kanałów tematycznych, na których omawiane i wyjaśniane są zagadnienia z **przedmiotów szkolnych**. Dlatego też około połowy młodych ludzi korzysta z YouTube w celach szkolnych.

Młodzież może też na YouTube łatwo i szybko uzyskiwać informacje na tematy społeczno-polityczne. Z tutoriali na YouTube można nawet uczyć się gry na nowym instrumencie czy zgłębiać nowe **hobby**.

Oprócz tego młodzież ma tu też dostęp do **wielu tematów**, które w jakimś stopniu stanowią społeczne tabu (np. coming out, radzenie sobie z depresją). Na YouTube znajdują osoby o podobnych poglądach, mogą uzyskać informacje na temat czegoś,

co ich interesuje lub skorzystać z doświadczeń innych użytkowników. Może być to **bardzo pomocne** dla młodych ludzi, gdy interesuje ich temat, o którym nie chcą rozmawiać z rodzicami czy z przyjaciółmi.

☰ YouTube

MUSSTE WISSEN

Nauka na YouTube? Na tych kanałach to możliwe!

SciFun – kanał popularnonaukowy z dużą liczbą ciekawych eksperymentów.

Matemaks – kanał zawierający kompleksowe materiały do nauki matematyki na poziomie szkoły średniej.

Pan Belfer – kanał zaangażowanego nauczyciela chemii.

W₂G

TERRA

Jak zareagować, gdy...

1 ... moje dziecko chce całymi dniami oglądać filmiki na YouTube? YouTube stosuje różne mechanizmy, by przyciągnąć użytkowników do ciągłego oglądania filmików.

Na przykład funkcja automatycznego odtwarzania sprawia, że kilka sekund po zakończeniu jednego filmu uruchamia się kolejny film zawierający podobne treści. Łatwo się w to wciągnąć. **Spersonalizowane**

propozycje filmów pokazywane obok aktualnie oglądanego wideo również zachęcają do tego, by dłużej zostać na platformie. W ten sposób może się też wytworzyć coś w rodzaju **bańki informacyjnej**, w której otaczamy się treściami, które znamy i lubimy, a rzadko poznajemy coś nowego. Z kolei tak zwany **clickbait** to metoda, którą YouTuberzy starają się zmotywować młodych widzów do odtworzenia ich filmu.

Rada

Zapytaj dziecko, dlaczego tak trudno mu się oderwać od YouTube i wykaż zrozumienie. Omówcie pokazane wyżej mechanizmy. Gdy dzieci znają „**triki YouTube**”, są w stanie świadomie i samodzielnie na nie reagować. Wspólnie poszukajcie sposobów obchodzenia się z tymi mechanizmami. W aplikacji można na przykład ustawić sobie przypomnienie, by w wybranym momencie zrobić przerwę.

Poza tym dobrze jest wspólnie ustalić stałe godziny korzystania z YouTube.

Zachęcamy do skorzytania z materiałów Domowe Zasady Ekranowe dostępnych na domowezasadyekranowe.fdds.pl

2 ... gdy moje dziecko chce mieć produkty polecane przez gwiazdę YouTube? Wielu YouTuberów reklamuje i sprzedaje produkty pod własną marką (np. ubrania). Z powodu poczucia bliskości z YouTuberami ich

fani odbierają taką reklamę bardziej **jak rekomendację** przekazaną przez (zaufanych) znajomych. Często treści reklamowe są podane nie wprost (lokowanie produktu) i tak ukryte, że **nie odbieramy ich jak reklamy**.

Pokaż dziecku, jak rozpoznać reklamę na YouTube. Porozmawiajcie też o tym, że YouTuberzy dzięki reklamie (lokowaniu produktów) zarabiają pieniądze i że treść takich filmów często jest ustalona w umowie. Nie jest więc jasne, czy gwiazdy YouTube naprawdę uważają, że te produkty

są tak dobre, jak to przedstawiają w swoich filmikach. Poza tym możesz porównać produkty z marek własnych gwiazd YouTube z gadżetami czy płytami CD gwiazd muzyki z własnej młodości i zaproponować dziecku, by kupiło sobie to, o czym marzy, z kieszonekowego.

3 ... moje dziecko chce zostać gwiazdą YouTube?

Często gwiazdy YouTube są dla dzieci i młodzieży wzorami do naśladowania. Nie ma się zatem co dziwić, że „YouTuber” stał się **wymarzonym zawodem**. Wydaje się, że YouTuberzy i YouTuberki spędzają cały czas na kręceniu filmików, poświęcaniu się swojemu hobby i w ten sposób zarabiają pieniądze. Młodzi widzowie często nie myślą o tym, co dzieje się za kulisami. Porozmawiaj z dzieckiem o niezbędnym **sprzęcie**, związanym z tym **kosztami** i o **wysiłku**, który trzeba włożyć w montowanie filmów. Poza tym by odnieść sukces na YouTube trzeba ciągle być aktywnym i codziennie publikować, nie tylko na YouTube, ale też w innych mediach społecznościowych,

Rada

Omówcie te punkty i porozmawiajcie o tym, jak dziecko wyobraża sobie zawód YouTubera. Towarzysz mu w pierwszych krokach na jego własnym kanale i wspólnie pokonujcie ewentualne przeszkody.

np. na Instagramie. W efekcie jest się mocno obciążonym pracą i właściwie nie można sobie robić przerw, bo spadną zasięgi. Jako YouTuber trzeba też być gotowym do dzielenia się wieloma **osobistymi informacjami** z własnego życia. YouTuberzy wystawiają się też na krytykę.

Rodzinna checklista YouTube

- 1 Oglądajcie razem **ulubione gwiazdy YouTube** i rozmawiajcie o tym, co wam się podoba w tych YouTuberach.
- 2 Dowiedzcie się, **jakie formy reklamy** występują na YouTube i po czym można je poznać. Czy zdarzyło wam się kiedyś dać złapać na triki reklamowe na tej platformie?
- 3 Rozmawiajcie o tym, czy gwiazdy YouTube zawsze pokazują na filmikach swoje **prawdziwe życie i autentyczne emocje**. Kiedy i dlaczego może być inaczej?
- 4 Przemyślcie, jaki czas chcecie wyznaczyć na **korzystanie** z YouTube. Jak długo w tygodniu każdy w rodzinie może korzystać z tej platformy?

- 5 Wyłączcie **automatyczne odtwarzanie** na smartfonach, tabletach i komputerach. Dzięki temu nie będzie was kusić, żeby obejrzeć jeszcze jeden filmik i czas nie będzie wam przeciekał przez palce.
- 6 Znajdźcie kanał, który może być pomocny w **odrabianiu zadań domowych i w nauce**.
- 7 Wspólnie odszukajcie możliwość zgłaszania problematycznych komentarzy na YouTube. Jak już znajdziecie przycisk zgłaszania, kliknijcie go i sprawdźcie, z jakich powodów można zgłaszać filmy i komentarze.
- 8 Porozmawiajcie o tym, czy ktoś w waszej rodzinie sam chciałby zostać **gwiazdą YouTube** i czy fajnie byłoby mieć rodzinny kanał. Jakie tematy by się na nim sprawdziły? Przemyślcie, na co trzeba by przy tym zwracać uwagę (prawa autorskie, ochrona prywatności).

klicksafe

klicksafe jest koordynatorem niemieckiego Centrum Programu Safer Internet w ramach Unii Europejskiej.

Polska adaptacja:

saferinternet.pl

Polskie Centrum Programu Safer Internet
www.saferinternet.pl

NASK

NASK Państwowy Instytut Badawczy
www.nask.pl

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
www.fdds.pl

klicksafe to:

Medienanstalt Rheinland-Pfalz (LMK)
www.medienanstalt-rlp.de

LANDESANSTALT FÜR MEDIEN NRW
Der Meinungsfreiheit verpflichtet.

Landesanstalt für Medien NRW
www.medienanstalt-nrw.de

Działalność klicksafe jest współfinansowana ze środków unijnych.

Wydawca:

klicksafe
c/o Landesanstalt für Medien NRW
Zollhof 2
40221 Düsseldorf

T +49 (0)211-77 00 7-0
F +49 (0)211-72 71 70

klicksafe@medienanstalt-nrw.de
www.klicksafe.de

Niniejsza ulotka jest objęta licencją Creative-Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne 4.0, co oznacza, że dozwolone jest niekomercyjne użycie i rozpowszechnianie materiału wraz z podaniem klicksafe i strony internetowej www.klicksafe.de jako źródła. W przypadku chęci uzyskania pozwoleń wykraczających poza licencję możliwe są odrębne uzgodnienia z klicksafe. W tym celu prosimy o kontakt z klicksafe@medienanstalt-nrw.de. Więcej informacji na stronie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

Współfinansowane przez Unię Europejską

